

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรม ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับหลายประเทศ ก่อให้เกิดการลงทุน นำไปสู่การสร้างงานและการกระจายรายได้ให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้พยากรณ์อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าในปี พ.ศ. 2538 มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกจำนวน 565 ล้านคน ซึ่งมีรายได้ทั้งสิ้น 4 แสนล้านดอลลาร์ และได้พยากรณ์ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกเดินทางทั้งสิ้นประมาณ 1,516 ล้านคน และคาดว่าจะมีรายได้จากการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกทั้งสิ้น 2 ล้านล้านดอลลาร์ โดยภูมิภาคยุโรปเติบโตมากที่สุด รองลงมาคือภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก โดยมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ซึ่งคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 397 ล้านคน¹

สำหรับประเทศไทย การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ซึ่ง World Travel & Tourism (WTTC) คาดการณ์ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2543-2553 ประเทศไทยจะมีการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 7.2 ต่อปี โดยปี พ.ศ. 2553 จะก่อให้เกิดการจ้างงาน ทั้งทางตรงและทางอ้อมในระบบเศรษฐกิจจำนวน 4.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศ² ซึ่งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2547-2551 โดยมีเป้าประสงค์ให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียภายในปี พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าหมายในการสร้างรายได้ จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 700,000 ล้านบาท เพื่อที่จะสามารถกระจายรายได้และ

¹ห้องสมุดธนาคารไทยพาณิชย์, “สารวิจัยธุรกิจ,” <<http://www.scb.co.th/LIB/th/index.html>>, 17 ธันวาคม 2549.

²สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, “โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549,” (กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541), น. 54-59.

สร้างโอกาสการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มีมาตรฐานความปลอดภัยและบริการระดับสากล เน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ³

การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นได้รับความสนใจจากรัฐบาล โดยมีการบรรจุการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่มีการบรรจุเรื่องการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ภาครัฐการท่องเที่ยวมีความได้เปรียบทั้งในเรื่องของสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมไทย และคุณภาพการบริการ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยเป็นฐานรายได้เงินตราต่างประเทศที่มีความสำคัญมากขึ้น คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ รองรับส่วนแบ่งตลาดนักท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 1.4 ของนักท่องเที่ยวรวมของโลก แต่การขยายตัวการท่องเที่ยวของไทยยังอาศัยฐานทรัพยากรเป็นสำคัญ มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ทำให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อม ขาดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว และขาดการเชื่อมโยงภาคการท่องเที่ยวเข้ากับภาคบริการอื่น ๆ ทำให้ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ยังมีน้อย

ซึ่งในแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้วางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาค บนฐานความโดดเด่นและความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นไทย โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จัดให้มีหลักเกณฑ์และมาตรการควบคุมการท่องเที่ยวให้อยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สร้างการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพมากกว่าการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อช่วยสร้างงานสร้างรายได้แก่ประชาชน

³กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, “ยุทธศาสตร์และนโยบาย,” <http://www.mosts.go.th/tourism/index.php?section=profile§ion_id=30&category=stvi&cate_id=96>, 28 ตุลาคม 2549.

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงได้รับการสนับสนุนให้เป็นทางเลือกใหม่ของนักท่องเที่ยวซึ่งก่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้กับเกษตรกร โดยเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศให้คุ้มค่า ประกอบกับในปัจจุบันกระแสสังคมเริ่มหันกลับไปหาเกษตรกรรม อันเนื่องมาจากความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาสุขภาพอนามัยของมนุษย์ ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมจึงเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีความสนใจจากนักท่องเที่ยว จึงเกิดการท่องเที่ยวในลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรทั้งในรูปแบบของการเดินทางศึกษาหาความรู้ในพื้นที่เกษตรกรรมที่ประสบความสำเร็จ เพื่อศึกษาเทคนิควิธีการต่าง ๆ แล้วนำไปพัฒนาปรับปรุง ดำเนินการในพื้นที่เกษตรของตน หรือความต้องการที่จะสัมผัสใกล้ชิดธรรมชาติ ตลอดจนความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะได้บริโภคหาซื้อผลผลิตทางการเกษตร ที่มีความสดใหม่จากแหล่งผลิตโดยตรง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวรูปแบบทั่วไป (Conventional Tourism) เน้นการเยี่ยมชมพื้นที่เกษตรกรรมและการซื้อสินค้าการเกษตร รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ที่มุ่งส่งเสริมและการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีและกิจกรรมการเกษตรพื้นบ้าน และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่ศึกษาการเกษตรธรรมชาติหรือการเกษตรที่อาศัยและอยู่ภายใต้ระบบนิเวศเดิม นอกจากนี้การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ยังจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะราย แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทหมู่บ้าน ชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของโครงการหลวง

โครงการหลวงเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้นเป็นโครงการส่วนพระองค์ โดยมีพระราชประสงค์ให้ชาวไทยภูเขา ที่อาศัยอยู่ตามดอยต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศเลิกปลูกฝิ่นและหยุดการทำไร่เลื่อนลอย อันเป็นสาเหตุที่ทำให้ป่าไม้และต้นน้ำลำธารถูกทำลาย โครงการหลวงมีขอบเขตการดำเนินงานอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนของ การวิจัยพืชเมืองหนาว ไม้ป่าโตเร็ว พืชผัก สมุนไพร ไม้ดอก ไม้ประดับ ชาจีน ฯลฯ รวมถึงบทบาทในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และเกษตรกรชาวเขาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบโครงการ

ปัจจุบันพื้นที่สถานีวิจัยและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมีทั้งหมด 38 แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยพื้นที่เหล่านี้มีสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติที่สวยงามและหลากหลาย มีอากาศบริสุทธิ์และหนาวเย็นตลอดปี ซึ่งนอกจากสภาพภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยแล้ว สถานีวิจัยและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงนั้นยังมีความก้าวหน้าด้านการวิจัย และการส่งเสริมพืชผักไม้ดอก และไม้ผลเมืองหนาวที่แปลกแตกต่างจากที่อื่น พื้นที่ดังกล่าวจึงมีเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2546 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่โครงการหลวง

428,650 คน และสร้างรายได้จำนวน 23,677,927 บาท⁴ ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมามูลนิธิโครงการหลวงได้พัฒนาสถานีหลัก ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงอ่างขางให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยในปี พ.ศ. 2543 มูลนิธิโครงการหลวงได้รับรางวัลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในฐานะเป็นหน่วยงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดีเด่น สำหรับสถานีเกษตรหลวงอ่างขางนั้นเป็นโครงการหลวงที่มีความพร้อมที่สุดสำหรับการท่องเที่ยว เนื่องจากภายในสถานีเกษตรหลวงอ่างขางมีพืชผักไม้ดอก ไม้ผลเมืองหนาวที่หลากหลาย ประกอบกับมีสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ บ้านพักรับรอง สถานีที่กางเต็นท์ ร้านอาหาร ฯลฯ ในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งทางสถานีเกษตรหลวงอ่างขางได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นจึงได้ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อบุคคล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องตรงกับความต้องการ และเป็นประโยชน์ที่จะอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว โดยสถานีเกษตรหลวงอ่างขางได้กำหนดยุทธศาสตร์แผนการประชาสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

พัฒนาระบบงานประชาสัมพันธ์ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

1. ทำการรวบรวมจัดเก็บ และประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล กิจกรรมการดำเนินงานของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง โดย

- เผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมและการพัฒนาการดำเนินงาน ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ สื่อมวลชน และบุคคลทั่วไป โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต จดหมาย และวิธีดี

- รวบรวมจัดเก็บข้อมูลข่าวสารของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ที่ได้รับการเผยแพร่

- พัฒนาและปรับปรุงรูปแบบเว็บไซต์ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง (www.angkhang.com)

2. ผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นโดย

⁴ ธีระสุทธิ์ อันตระกูล, “การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและธรรมชาติพื้นที่โครงการหลวง

36 ดอย 365 วัน,” วารสารกรมประชาสัมพันธ์ (กุมภาพันธ์ 2547):5-8.

- จัดทำภาพนิ่ง ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว หนังสืออ่าขาง และสื่ออื่น ๆ
 - จัดทำสื่อในรูปแบบ Multi Media
 - จัดสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์สถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
 - จัดทำโครงการปรับปรุงระบบเสียงตามสาย
3. จัดและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม และรักษาภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
- จัดกิจกรรมและงานเทศกาลต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
 - เข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง

วางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ และด้านการท่องเที่ยว

1. งานพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพงานด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการท่องเที่ยว ของสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
 - ปรับปรุงภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยว ของสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
2. งานส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสถานึเกษตรหลวงอ่าขางตลอดปี
 - จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
 - จัดทำสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง
3. งานเพิ่มและพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะและเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการท่องเที่ยว
 - ฝึกอบรม ให้ความรู้ เพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และด้านการท่องเที่ยวในสถานึเกษตรหลวงอ่าขาง

จากการที่สถานึเกษตรหลวงอ่าขาง ได้ดำเนินงานการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้สื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อบุคคล ซึ่งในการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมานั้น สถานึเกษตรหลวงอ่าขางยังไม่เคยมีการประเมินสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสถานึเกษตรหลวงอ่าขางว่าสื่อดังกล่าวนั้นสามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลข่าวสาร และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจหรือไม่ และนักท่องเที่ยวยังมีความ

ต้องการข้อมูลข่าวสารในเรื่องใดบ้าง ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาสื่อการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงในการเลือกใช้สื่อและการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้นในด้านการวางแผนการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง นอกจากนี้ผลการศึกษาที่ได้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงการหลวงแห่งอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องในการเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงการหลวง ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกระจายรายได้สู่ชาวบ้าน ที่อยู่ในบริเวณโครงการหลวงอีกทางหนึ่งด้วย

ปัญหานำวิจัย

1. นักท่องเที่ยวมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลก่อนการเดินทางท่องเที่ยว ความต้องการข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขางอย่างไร
2. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง แตกต่างกันหรือไม่
3. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง แตกต่างกันหรือไม่
4. ความต้องการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลก่อนการเดินทางท่องเที่ยว ความต้องการข้อมูลข่าวสาร พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ กับความต้องการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง

3. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์ กับความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการข้อมูลข่าวสาร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กับความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง แตกต่างกัน

2. นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง แตกต่างกัน

3. ความต้องการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการข้อมูลข่าวสาร และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่” มีขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2550 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2550 เท่านั้น

2. ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของนักท่องเที่ยวในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง โดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ที่ทางสถานีเกษตรหลวงอ่างขางใช้เผยแพร่ข่าวสารเท่านั้น คือ

- สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ แผ่นพับของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ทีวีดี และอินเทอร์เน็ตของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง
- สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

โครงการหลวง หมายถึง โครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้นเป็นโครงการส่วนพระองค์ โดยมีพระราชประสงค์ที่จะช่วยให้ชาวเขาปลูกพืชที่มีประโยชน์ ซึ่งมีขอบเขตการดำเนินงาน ได้แก่ งานวิจัย งานพัฒนา และงานตลาดเกี่ยวกับพืชเมืองหนาว ได้แก่ ไม้ป่า สมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ รวมถึงบทบาทในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่อาศัยอยู่รอบโครงการ โดยมีศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทั้งหมด 38 แห่ง อยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดของภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน และพะเยา

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง หมายถึง สถานีเกษตรซึ่งเป็นสถานีวิจัยแห่งแรกของโครงการหลวง ตั้งอยู่บนเทือกเขาตะนาวศรี ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นสถานีวิจัยและทดลองปลูกพืชเมืองหนาวชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ผัก ไม้ผล และไม้ดอกไม้เมืองหนาว เป็นสถานที่ฝึกอบรม เผยแพร่ผลงานแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร รวมถึงงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแก่เกษตรกรชาวเขาในหมู่บ้านรอบ ๆ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางไปยังพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งการศึกษารั้วนี้คือ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ โดยทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจ สร้างความประทับใจ และเป็นแหล่งความรู้ให้กับนักท่องเที่ยว และสามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ในรูปของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป ตลอดจนค่าบริการท่องเที่ยว เป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ หมายถึง ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเปิดรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ ของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อบุคคล

ความต้องการข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่ต้องการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ได้แก่ สถานที่ตั้ง การคมนาคม ค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าธรรมเนียม ค่าที่พัก ค่าอาหาร สภาพภูมิอากาศ และแผนที่จุดเยี่ยมชมต่าง ๆ ภายในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

- ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ได้แก่ การพาไปชมผลผลิตทางการเกษตรที่มีให้ชมในแต่ละเดือน การพาไปชมวิถีทำเกษตรกรรมปลอดสารเคมี (ไฮโดรโพนิกส์) การพาไปศึกษาวิธีการปลูก การขยายพันธุ์ การดูแลแปลงเกษตร การพาไปชมกระบวนการคัดบรรจุผลผลิต การพาไปชมการสาธิตขั้นตอนการผลิตชา และการพาไปซื้อพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ ในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ซึ่งแบ่งความต้องการในการศึกษาเป็น 5 ระดับ คือ ความต้องการข้อมูลข่าวสารน้อยที่สุด ความต้องการข้อมูลข่าวสารน้อย ความต้องการข้อมูลข่าวสารปานกลาง ความต้องการข้อมูลข่าวสารมาก และความต้องการข้อมูลข่าวสารมากที่สุด

ระดับความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ด้านรูปแบบสื่อและด้านเนื้อหา

- ด้านรูปแบบสื่อ ได้แก่ ความสวยงามน่าสนใจ ความสะดวกรวดเร็วในการใช้ และความสามารถในการสื่อสารแบบสองทาง

- ด้านเนื้อหา ได้แก่ ความครบถ้วน ความถูกต้องชัดเจน ความหลากหลาย และประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การดำเนินงาน การเดินทาง ที่พัก ผลผลิตทางการเกษตรของสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง รวมถึงประโยชน์ที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งแบ่งความพึงพอใจในการศึกษาเป็น 5 ระดับ คือ ความพึงพอใจน้อยที่สุด ความพึงพอใจน้อย ความพึงพอใจปานกลาง ความพึงพอใจมาก และความพึงพอใจมากที่สุด

นักท่องเที่ยวในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง หมายถึง ผู้ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขางลักษณะผู้ที่มาเยือนแบบค้างคืน (Overnight Visitors) และลักษณะผู้ที่มาเยือนและไม่พักค้างคืน โดยเดินทางออกจากสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขางภายในวันเดียวกัน (Same – day Visitors)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลวิจัยที่ได้รับจะนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขางให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังสามารถนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขางต่อไป